

**Nagroda
im.**

**Oskara
Kolberga**

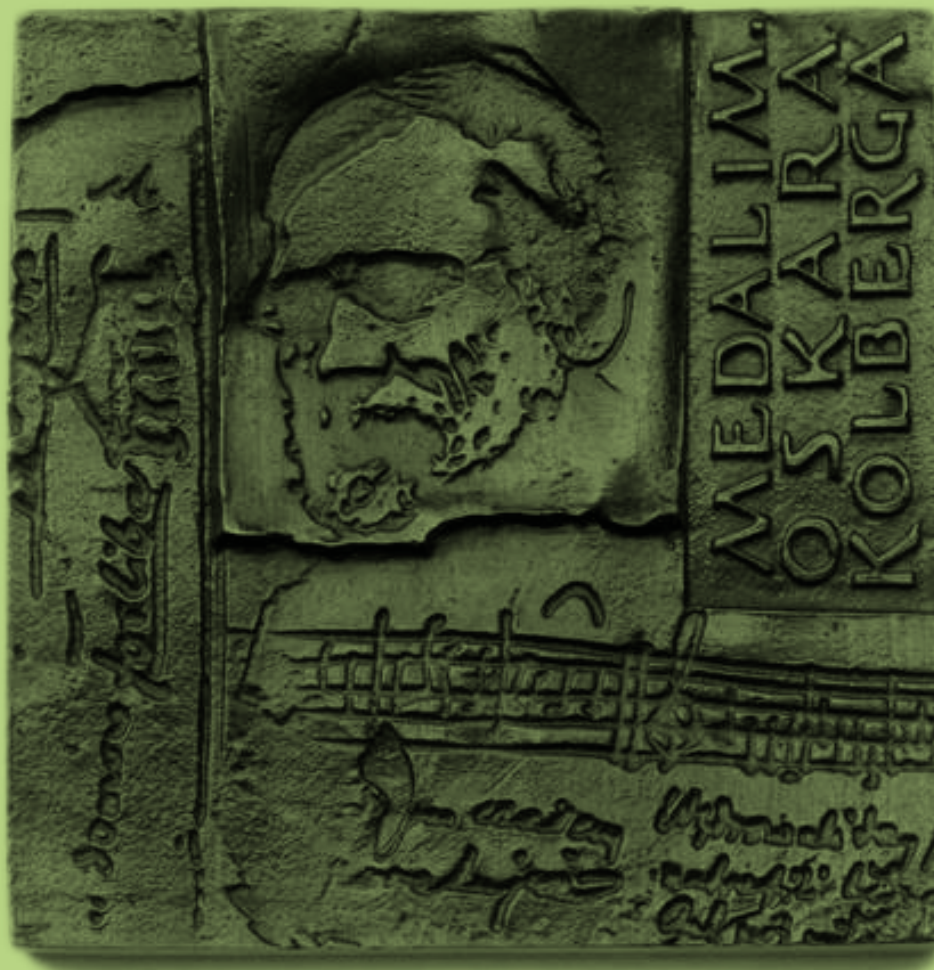
„Za zasługi dla
kultury ludowej”

2013

XXXVIII edycja Nagrody

IM. OSKARA KOLBERGA

„Za zasługi dla kultury ludowej”

Nagroda im. Oskara Kolberga „Za zasługi dla kultury ludowej”

pod patronatem

**Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Pana Bogdana Zdrojewskiego**

Organizatorzy

Muzeum Wsi Radomskiej w Radomiu
Narodowe Centrum Kultury
Fundacja „Cepelia” Polska Sztuka i Rękodzieło

Fundatorzy nagród

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Fundacja „Cepelia” Polska Sztuka i Rękodzieło
Samorząd Województwa Mazowieckiego

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego**

Oskar Kolberg
Muzycy, artyści ludowi w Polsce

**MUZEUM WSI
RADOMSKIEJ**

**NARODOWE
CENTRUM
KULTURY**

Cepelia®

MAZOWSZE.
serce Polski

**In Oskara Kolberga
w Polsce**

patronat medialny:

**TVP
KULTURA**

**Kultura
Ludowa.pl**

**MAPA
KULTURY.PL**

XXXVIII edycja Nagrody
IM. OSKARA KOLBERGA
Za zasługi dla kultury ludowej

Nagroda im. Oskara Kolberga „Za zasługi dla kultury ludowej” uznawana jest powszechnie za najważniejsze w Polsce wyróżnienie w dziedzinie kultury ludowej, honorujące dokonania artystyczne i naukowe oraz działalność wspierającą tradycyjną kulturę regionalną.

Patronem dorocznych nagród jest Oskar Kolberg - etnograf, folklorysta, muzyk, kompozytor, twórca największego w XIX wieku zasobu źródeł etnograficznych do badania kultury ludowej całego obszaru dawnej Rzeczypospolitej i narodów słowiańskich, autor wielotomowej serii monografii Lud i Obrazy etnograficzne. Dzieło Kolberga stanowi nadal materiałową podstawę współczesnych nauk o kulturze (etnografii, etnologii, folklorystyki, etnomuzykologii), do dziś jest inspiracją działań naukowo-badawczych i artystycznych, przyczynia się do odrodzenia różnorodnych form kultury ludowej i aktywności twórczych.

Nagroda ustanowiona została w 1974 r. na Mazowszu płockim, z inicjatywy twórców czasopisma społeczno-kulturalnego „Barwy”. Od pierwszej edycji była wyróżnieniem o znaczeniu ogólnopolskim. W kolejnych latach (1986-2001) była realizowana przez Mazowieckie Towarzystwo Kultury w Warszawie a od 2002 r. przez Muzeum im. Oskara Kolberga w Przysusze, Oddział Muzeum Wsi Radomskiej w Radomiu. Od początków funkcjonowania ogólnopolskiej Nagrody im. Oskara Kolberga Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego sprawuje patronat i jest głównym fundatorem przyznawanych wyróżnień. Organizację konkursu, w imieniu

Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, sprawuje obecnie Narodowe Centrum Kultury w Warszawie we współpracy z Muzeum Wsi Radomskiej oraz Fundacją „Cepelia” Polska Sztuka i Rękodzieło.

W tegorocznej XXXVIII edycji Nagrody im. Oskara Kolberga uhonorowano artystów tworzących w dziedzinach ludowej sztuki plastycznej i rękodzieła artystycznego, w obszarze literatury ludowej, śpiewu, muzyki instrumentalnej i tańca. Wyróżniono twórców rozwijających indywidualne talenty, artystów kultywujących tradycje i autentyczne wartości kultury ludowej swoich regionów. Nagrodzono organizatorów przedsięwzięć artystycznych popularyzujących folklor i sztukę ludową. Przyznano nagrody badaczom, animatorom i dokumentatorom kultury tradycyjnej, tym którzy wzorem Oskara Kolberga, gromadzą świadectwa i przekazują wiedzę o kulturze ludowej, wskazują na jej bogactwo i różnorodność, opracowują naukowo, chronią i zachowują dla przyszłych pokoleń. Od czasu ustanowienia Nagrody im. Oskara Kolberga, w pracach przy kolejnych jej edycjach uczestniczyła Pani Barbara Zagórna-Tężycka (1930 - 2013), etnograf i wybitna znawczyni polskiej sztuki ludowej, zawsze życzliwa artystom, wspomagająca ich twórczość, wspierająca osoby i instytucje działające na rzecz kultury tradycyjnej. Jej wieloletnie zaangażowanie w działania organizacyjne i merytoryczne przyczyniło się do ukonstytuowania Nagrody im. Oskara Kolberga, jako najważniejszego polskiego wyróżnienia przyznawanego za całokształt twórczości w dziedzinie kultury ludowej.

KOMISJA NAGRODY

Prof. Jan Adamowski

językoznawca, badacz folkloru - Uniwersytet M. Curie-Skłodowskiej w Lublinie

Maria Baliszewska

etnomuzykolog - Polskie Radio, Radiowe Centrum Kultury Ludowej

Dr Aleksander Błachowski

etnograf, historyk sztuki - Muzeum Etnograficzne w Toruniu,
Stowarzyszenie Twórców Ludowych

Dr Jerzy Chmiel

folklorysta - Międzynarodowa Rada Stowarzyszeń Folklorystycznych,
Festiwali i Sztuki Ludowej (CIOFF)

Prof. Piotr Dahlig

Etnomuzykolog - Polska Akademia Nauk, Uniwersytet Warszawski

Alicja Mironiuk - Nikolska

etnograf - Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie

Prof. Marian Pokropek

etnograf - Uniwersytet Warszawski

Waldemar Majcher

twórca ludowy - Prezes Stowarzyszenia Twórców Ludowych

Krystyna Wódz

etnograf - Fundacja „Cepelia” Polska Sztuka i Rękodzieło

Dorota Ząbkowska

etnograf - Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

LAUREACI

Piotr Gaca

Muzyk ludowy - skrzypek.

Rdzów, gm. Potworów, pow. przysuski, Radomskie, woj. mazowieckie.

Stanisława Kowalewska

Tkaczka, wykonawczynie pereborów i strojów ludowych.

Nowy Holeszów, gm. Hanna, pow. włodawski, Podlasie, woj. lubelskie.

Małgorzata Peplowska

Tkaczka dywanów dwuosnowowych

wycinankarka, wykonawczynie rekwizytów obrzędowych z opłatka i bibułkowych kwiatów.

Ruchna, gm. Liw, pow. węgrowski, Podlasie, woj. mazowieckie.

Eugenia Wieczorek

Koronczarka, artystka i popularyzatorka koronek czółenkowych, frywolitek.

Jarocin, Kaliskie, woj. wielkopolskie.

Genowefa Iwanek

Pisarka ludowa.

Bory, gm. Łodygowice, Żywieckie, woj. śląskie.

Kapela Rodzinna „Kurasie”

Lubzina, gm. Ropczyce, woj. podkarpackie.

LAUREACI

Zespół Regionalny „Brenna” im. Józefa Macha w Brennej

Brenna, pow. cieszyński, Beskid Śląski, woj. śląskie.

Zespół Śpiewaczy „Mładz”

Otwock, Kołbielskie, woj. mazowieckie.

Dr Urszula Janicka-Krzywda

Etnograf, badaczka kultury ludowej Karpat, folklorystka, pedagog i konsultant zespołów folklorystycznych, kustosz dyplomowany Muzeum Etnograficznego im. Seweryna Udzieli w Krakowie.

Kraków

Jadwiga Kurant

Folklorystka, animatorka kultury ludowej, choreograf, pedagog, autorka publikacji o tradycjach, obrzędach i zwyczajach kujawskich.

Lubanie, Kujawy, woj. kujawsko-pomorskie.

nagroda honorowa:

Towarzystwo Kultury Teatralnej w Warszawie

Sprawuje pieczę merytoryczną i organizacyjną nad działalnością teatrów wiejskich.
Warszawa

PIOTR

GACA

Muzyk ludowy - skrzypek

Piotr Gaca

Jest 1979 rok, jadę porozglądać się po terenie Kajoków na północ od Przysuchy w poszukiwaniu muzykantów. Jeszcze nie jestem świadom tego z jakimi mistrzami będę miał tu doczynienia. W Rdzuchowie trafiam na wesele. Jest niedzielne popołudnie, wesele już się kończy. Na podwórku stoi przyczepa traktorowa a na niej siedzi czterech muzykantów: skrzypek, saksofonista, harmonista i perkusista. Goście się rozjeżdżają po euforycznym dwudniowym weselu. Już nie słuchają muzyki. Muzykanci grają znakomicie fokstroty, modne przeboje, mazurki i poleczki, mimo zmęczenia i spożycia. Pytam kto to gra? - a to zespół Gaców. Tak poznałem Piotra Gacę. Wcześniej słyszałem jego muzykę nadawaną w radiu Kielce z nagrań Piotra Gana. Bracia Gace to bodaj najślawniejsza kapela regionu Kajoków, było ich trzech: Piotr ur. w 1927 r., skrzypce; Władysław ur. w 1939 r., harmonia; Jan ur. w 1933 r. baraban. O ich debiucie weselnym w latach 1950 opowiada śpiewaczka Zofia Kucharczyk z Gałek Rusinowskich, u której grali na weselu: „takie maleństwa to były, że ludzie się bali czy dadzą radę grać na całym weselu. Piotr to rządził tymi Gacami, i tak się przykładali do muzyki i tak akuratnie grali do oczepin, że ludzie były bardzo zadowolone, z mety mieli

zamówienia na inne wesela”. Piotr Gaca urodzony w Przysławowicach Małych nie pochodzi z muzykanckiej rodziny, owszem szwagier Franciszek Pańczak z Bąkowa był dobrym skrzypkiem, jednym z nauczycieli Piotra. Piotr zarabiał na lekcje muzyki u niego pasieniem krów w liczbie jedna. Miał wtedy 12 lat. Pasł przez rok, ale dostał też za to skrzypce i bębenek. Ojciec Piotra szybko zorientował się, że jego synowie są uzdolnieni muzycznie i kupił im instrumenty. Była to poważna inwestycja na przyszłość. Największym wydatkiem była używana harmonia. Kosztowała konia. Prawdziwą fascynacją młodego Piotra był Jan Bogusz z Kamiennej Woli, legendarny szalony skrzypek, bez reszty oddany muzyce, za co zapłacił najwyższą cenę. W ramach nauki, Bogusz brał Gacę żeby z nim grał na weselach. Uświadommy sobie, Piotr miał wtedy 16 lat. Wesela trwały dwa trzy dni, było tylko kilka godzin snu, i tylko, gra i gra. Bogusz wykorzystywał młodego chłopaka. Jak miał dosyć wesela to z niego uciekał i zostawiał Piotra samego z weselnikami opętanymi mazurkami i grą Bogusza. Weselnicy rzucali się gonić Bogusza, czasem udało się im go złapać, czasem nie i wtedy zostawał Piotr Gaca. Nie zawsze go chcieli. Zdarzało się, że go przepędzali

Piotr Gaca

bez grosza zapłaty i brali innego skrzypka. Taki młodziak wracał do domu kawał drogi, pewnie upokorzony i zmęczony. A tu stare chłopy pod Odrzywołem zastępują mu drogę bo widzą skrzypce, zagraj każą. Gaca się wymawiał zmęczeniem, to mu zabrali czapkę – jak pograsz to oddamy. Co było robić? Zagrał, to mu czapkę oddali, a Piotr poszedł na inne wesele, na którym grał Bogusz. To był pierwszy i badaj decydujący rozdział jego muzycznego życia. Z Boguszem grał też na dwoje skrzypiec.

Po wczesnej śmierci Bogusza stworzył kapelę rodzinną i nauczył grać braci. Razem z nimi, osiągnął sławę. Byli „najbardziej okrzyczaną kapelą na okolicę”, tak zachwalali mi ich sąsiedzi. Kiedy zacząłem ich nagrywać w 1980 r. już kończyły się zamówienia weselne, ot jeszcze czasem jakieś mniejsze wesele. Ale sława Piotra spowodowała że chodził (coraz rzadziej co prawda) po weselach do 1990 r. Wieś opanowało Disco Polo i wymiotło tradycyjnych skrzypków i harmonistów. W krótkim czasie Piotr – dotychczas rozchwytywany weselny mistrz – został zapomniany. Przestał całkiem grać po śmierci żony. Zbiegiem okoliczności pojawiłem się tam. Zacząłem nagrywać dla siebie. A po stanie wojennym, robić

audycje radiowe wielokrotnie mu poświęcane. Zauważyły go „folklorysty” w Przysusze, Radomiu i Kazimierzu. Grał wielokrotnie w Domu Tańca w Warszawie, dzięki temu pojawili się u niego młodzi ludzie z miasta na naukę. To ważne spotkania, dzięki nim Piotr Gaca nauczył wiejskiej gry wielu młodych uczniów. Znaczenia takiej nauki nie sposób przecenić. To dlatego muzyka Kajoków nie będzie zapomniana. Popatrzmy jeszcze na muzyczne losy Piotra Gacy. Jak prawie każdy chłopak z Kajoków uczył się melodii od śpiewu matki. Podkreśla, że mazurki zna od niej, ale ozdabianie już musiał wymyślać sam, albo uczyć się u innych skrzypków. Grał na basach Franciszkowi Pańczakowi. Potem grał na dwoje skrzypiec z Boguszem (unisono lub sekund). Wreszcie własna, kariera czyli z braćmi: Władysławem, którego nauczył grać na harmonii i Janem, później też znanym skrzypkiem, który Piotrowi bębnił. Przedwczesna śmierć Władysława (tak jak u Bogusza to pośredni skutek weselnych trudów), zmieniła wszystko, kapela rozpadła się. Piotr wyuczył swego syna Stanisława (ur.1948 r.) grać na harmonii i już z nim do końca grywał. Brat Jan rozpoczął karierę jako skrzypek „wolny strzelec” grający z różnymi harmonistami i akordeonistami. Trzeba też pamiętać, że pod

Piotr Gaca

koniec lat 1960 żadne „odpowiedzialne” wesele nie mogło się obyć bez „dęciaka”, saksofonisty lub trębacza. Wtedy kapela Gaców grała w składzie: skrzypce, harmonia, saksofon, trąbka i perkusja. Bodaj najświetniejszy kajocki skrzypek Józef Kędzierski ze Rdzuchowa widział w Piotrze Gacy jedynego następcę swojej muzyki. To ważna rekomendacja. Moje relacje z Piotrem układały się burzliwie, ale zawsze podziwiałem jego muzykę. Pamiętam jak Muzeum Kolberga w Przysusze kupiło mój obraz – portret Piotra. Postanowiłem zawieść Gacę na wystawę i pokazać obraz. Kierownik Muzeum, K. Markiewicz przyjęła nas kawą i ciasteczkami, ale Gaca był zaniepokojony, do tej pory bywał w takich placówkach przy okazji folklorów a nie jako partner. Jego niepokój miał głębokie uzasadnienie. Kiedy zobaczył swój portret w muzeum, zatkało go – To niby ja? - zapytał. Zakłopotany, coś mętnie tłumacząc, ale widząc, że jest niedobrze. Jako artysta poniosłem klęskę. Odwożę Piotra do domu, milczy obrażony. Pod domem zły wysiada z samochodu, prawie się nie pożegnał, ale wraca, pochyla się do okna samochodu – wie pan to przedstawienie mnie jest nie tak, coś nie tak – mówi i odchodzi. Może miał rację?

Gdy dowiedziałem się, że dostał nagrodę Kolberga, jadę do niego. Panie Piotrze jaka była różnica kiedy grał Pan na weselach na wsi a kiedy gra na folklorach? – pytam.- Na wsi to graliśmy z saksofonem i perkusją albo dżazem, nie tylko oberki, ale też walce i fokstroty a jak mazurki to była wiązanka z wielu, na folklorach to nam na to nie pozwalają, gramy tak jak ustaliśmy wcześniej z instruktorem. Kiedy Piotr Gaca zaczynał muzyczną karierę, na wsi był świat ciszy, muzyki z basami, monotonnej pracy, lamp naftowych a często łuczyw (jego wieś zelektryfikowano w latach 1960.). A jedyne na okolicę radio kryształkowe miał ksiądz, co zresztą wzbudziło protesty parafian, jako szatańska sztuczka. Dzisiaj jako laureat Nagrody Kolberga, jest naszym łącznikiem z dawnym światem, starodawną muzyką. Parafrazując sławne zdanie Roberta Schumanna: „Panowie czapki z głów, oto mistrz”

Andrzej Bieńkowski

STANISŁAWA KOWALEWSKA

Tkaczka, wykonawczynie pereborów
i strojów ludowych

Stanisława Kowalewska

Stanisława Kowalewska urodziła się w 1944 r. w Nowym Holeszowie, gdzie mieszka do dzisiaj. Zajmuje się tkactwem oraz krawiectwem ludowym. Należy do Stowarzyszenia Twórców Ludowych. Jest dwukrotną stypendystką Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Od 1989 r. uczestniczy w konkursach organizowanych

przez muzea i domy kultury, Stowarzyszenie Twórców Ludowych, w których wielokrotnie była nagradzana. Przez wiele lat zajmowała się z mężem prowadzeniem gospodarstwa i wychowywaniem dzieci i chociaż domowe prace, odciągały ją od krosien, nie zaprzestała tkąć. Jest niezwykle aktywną twórczynią, która swoją pracą przyczynia się do zachowania i kontynuacji elementów kultury regionalnej (ornament tkacki – perebor), wpływając w ten sposób na bogactwo i różnorodność kultury polskiej. Perebor jest ornamentem tkackim charakterystycznym dla zdobień północnej i wschodniej Europy, w Polsce występował wyłącznie w części północno-wschodniej. Na terenie Lubelszczyzny pokrywał się z zasięgiem stroju nadbużańskiego i włodawskiego. Już przed II wojną światową był praktycznie nie wykonywany. Umiejętność tkania pereborów przetrwała dzięki nielicznym tkaczkom, które zaczęły wykonywać prace na konkursy muzealne i szkoląc następczynie.

Stanisława Kowalewska tka od czternastego roku życia, od skończenia siódmej klasy. Jako starsza córka została przez rodziców przeznaczona na gospodarstwo. Zaczęła tkąć, bo „co miała wtedy robić dziewczyna?”. Spodobały się jej spotkania z innymi tkaczkami, gdy wspólnie tkało

Stanisława Kowalewska

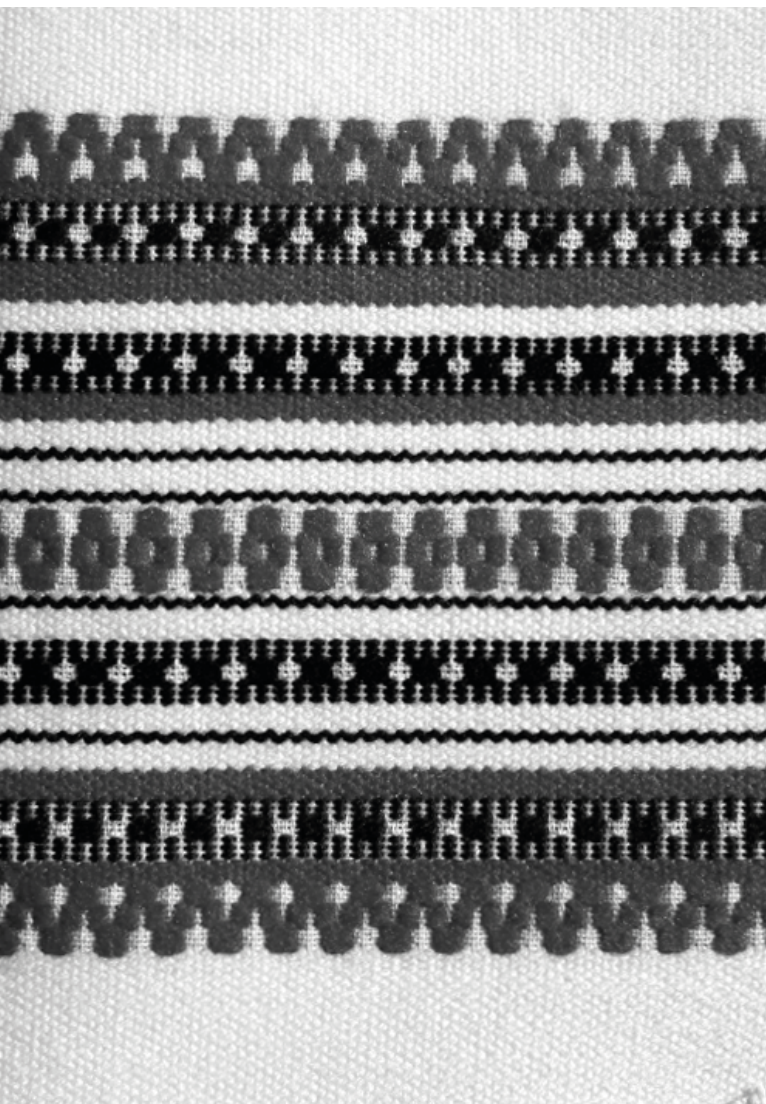
nawet dziesięć kobiet. Było to zajęcie wszystkich kobiet w jej rodzinie, „we krwi to mam” - mówi. Od matki Marii Czerwonki (była członkinią Stowarzyszenia Twórców Ludowych) i babki nauczyła się najpierw podstaw rękodzieła, początkowo wykonywała płótna na worki, chodniki--szmaciaki, prześcieradła, ręczniki, obrusy, a później już trudniejsze tkaniny: narzuty, dywany, poznała wszystkie występujące w regionie wzory. Od ciotki, również znanej tkaczki, Stanisławy Baj, nauczyła się tkąć perebory. Zbierały stare koszule i ręczniki, których jeszcze wtedy było dużo po domach i z nich czerpały tradycyjne wzory. Od ponad piętnastu lat wykonuje wyłącznie perebory: na stroje ludowe, ręczniki, obrusy, na zamówienie dla zespołów folklorystycznych, na kiermasze, konkursy i żeby zawsze było „coś na zapas”.

Chętnie dzieli się posiadanymi umiejętnościami i wiedzą. Swoim uczniom, uczestnikom kursów i publiczności na warsztatach, które prowadzi jako instruktorka, objaśnia technikę i pokazuje tradycyjne wzornictwo. Kilkakrotnie przeprowadzała szkolenia organizowane przez Muzeum Wsi Lubelskiej w Lublinie w ramach projektów „Ratujmy ginące zawody”, „Muzeum szkole”, „Poznajemy dziedzictwo kulturowe

regionu”. Współpracowała z gminnymi ośrodkami kultury w Hanni, Białej Podlaskiej, Dołhobrodach przeprowadzając warsztaty i pokazy tkackie, także pomagając tworzyć pracownie tkackie i szkoląc instruktorów. Propagowanie lokalnych tradycji tkackich to również udział w wielu pokazach i jarmarkach, festynach, kiermaszach, na których chętnie prezentuje swoje prace. Od wielu lat współpracuje z Muzeum w Białej Podlaskiej, uczestniczy w cyklicznych konkursach i wystawach „Sztuka ludowa południowego Podlasia”. Wieloletnia współpraca z Muzeum Południowego Podlasia zaowocowała wystawą „Re: interpretacje. Idee z odzysku” – sztuka ludowa, jako inspiracja dla współczesnego wzornictwa. Na potrzeby tej ekspozycji została zrealizowana sesja fotograficzna z udziałem S. Kowalewskiej, ilustrująca poszczególne etapy pracy tkaczek: snucia i narzucania osnowy oraz tkania pereborów (zdjęcia zaprezentowano na wystawie).

Od 1989 r. uczestniczy w konkursach organizowanych przez muzea i domy kultury. W konkursie „Sztuka ludowa południowego Podlasia” organizowanym przez muzea w Białej Podlaskiej, Łukowie i Siedlcach otrzymywała corocznie pierwszą nagrodę (od 1989 do 1999 r.). Pierwszą

Stanisława Kowalewska

nagrodę uzyskała również w „Przeglądzie Rękodzieła Lubelszczyzny” (Lublin 2002 r.), organizowanym przez Zarząd Fundacji „CEPELIA” Polska Sztuka Rękodzieło w Warszawie oraz Zarząd Główny Stowarzyszenia Twórców Ludowych; w IV Konkursie Europejskiej Sztuki Ludowej organizowanym przez Muzeum Częstochowskie w 2009 r.; w konkursie „Tradycja i współczesność – perebror w dolinie Bugu i Krzyny” organizowanym w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa 2010 przez Gminny Ośrodek Kultury w Białej Podlaskiej. Nie wyobraża sobie spędzania wolnego czasu inaczej niż tkając, „no co tu mówić, lubię to” – śmieje się. Oprócz staranności, pracowitości, szacunku dla tradycyjnych wzorów, największymi jej atutami są życzliwość, uśmiech i wyrozumiałość, które ma dla swoich rozmówców, to powoduje, że jest nie tylko dobrą tkaczką, ale i nauczycielką.

Agnieszka Mikszta

MAŁGORZATA

PEPŁOWSKA

Tkaczka dywanów dwuosnowowych
wycinankarka, wykonawczyni rekwizytów
obrzędowych z opłatka i bibułkowych kwiatów

Małgorzata Peptowska

Małgorzata Peptowska, mieszkanka wsi Ruchna w powiecie węgrowskim, zaliczana jest do najbardziej znanych twórczyni ludowych Podlasia (na Mazowszu). Artystka tworzy w zakresie kilku tradycyjnych dyscyplin: tkactwa dywanów dwuosnowowych, wycinankarstwa z opłatka, wytwarzania rekwizytów obrzędowych (palm wielkanocnych) oraz wykonywania kwiatów z bibuły. Jej różnorodna działalność plastyczna nawiązuje do najstarszych, tradycyjnych dziedzin regionalnej twórczości artystycznej.

Małgorzata Peptowska należy do nielicznej obecnie grupy osób uprawiających trudną sztukę tkactwa dwuosnowowego. Należy do grona uczennic słynnej węgrowskiej tkaczki Dominiki Bujnowskiej (1903-1989), laureatki Nagrody im. Oskara Kolberga w 1981 r. Jest także wychowanką i wieloletnią współpracownicą cepeliowskiej spółdzielni „Podlaska”, działającej w Węgrowie od początku lat pięćdziesiątych XX w. Naukę wykonywania tkanin dwuosnowowych oraz poznawanie wypracowanego przez Dominikę Bujnowską wzornictwa, rozpoczęła w 1978 r. M. Peptowska uznawana jest za dobrą kontynuatorkę stylu mistrzyni i ośrodka węgrowskiego, którego cechą formalną było wytwarzanie dwubarwnych dywa-

Małgorzata Pełowska

nów-obrazów. Artystka twórczo rozwija zapoczątkowaną przed laty stylistykę.

Tematów prac i inspiracji poszukuje w najbliższym otoczeniu, w środowisku wiejskim, jego tradycjach, związkach z naturą i przyrodą. Pierwsze sukcesy odniosła już po pięciu latach pracy, otrzymując nagrodę w konkursie ogłoszonym przez Muzeum w Białymstoku, za tkaninę

dwuosnowową zatytułowaną „Zielony Karnawał”. Od tamtej pory rozwija swój talent, wzbogaca umiejętności i poszerza wachlarz tematyczny prac tkackich. Utkłała m.in. piękny cykl dywanów przedstawiający cztery pory roku: „Wiosna”, „Lato”, „Jesień”, „Zima”. Do prac szczególnie cenionych w jej dorobku należy seria tkanin ilustrująca zabytki Węgrowa i okolicznych miejscowości oraz pojedyncze obrazy wykonane techniką tkactwa dwuosnowowego, przedstawiające tytułowe tematy: „Wiejska droga”, „Wycinanka”, „Szopka”. W roku 2005 artystka po raz pierwszy zaprezentowała swoje prace na indywidualnej wystawie zorganizowanej w Zamku w Liwie.

Małgorzata Pełowska jest także jedną z ostatnich artystek ludowych na Podlasiu zajmujących się wykonywaniem wycinanek z opłatka. Jest uczennicą znanej wycinankarki Czesławy Rowickiej ze wsi Górki Grubaki w gminie Korytnica (uhonorowanej w 2000 r. Nagrodą im. Oskara Kolberga). Nawiązuje do regionalnych tradycji wykonywania tej zapomnianej dzisiaj formy zdobnictwa obrzędowego. W okresie świąt Bożego Narodzenia wycina z opłatka delikatne kompozycje jednopłaszczyznowe i przestrzenne, białe i wielobarwne, nawiązujące formą do

Małgorzata Peptowska

najstarszych wzorów: gwiazd, kręgów, kulistych światów, szopek. Ozdabia je motywami religijnymi i ornamentami roślinnymi.

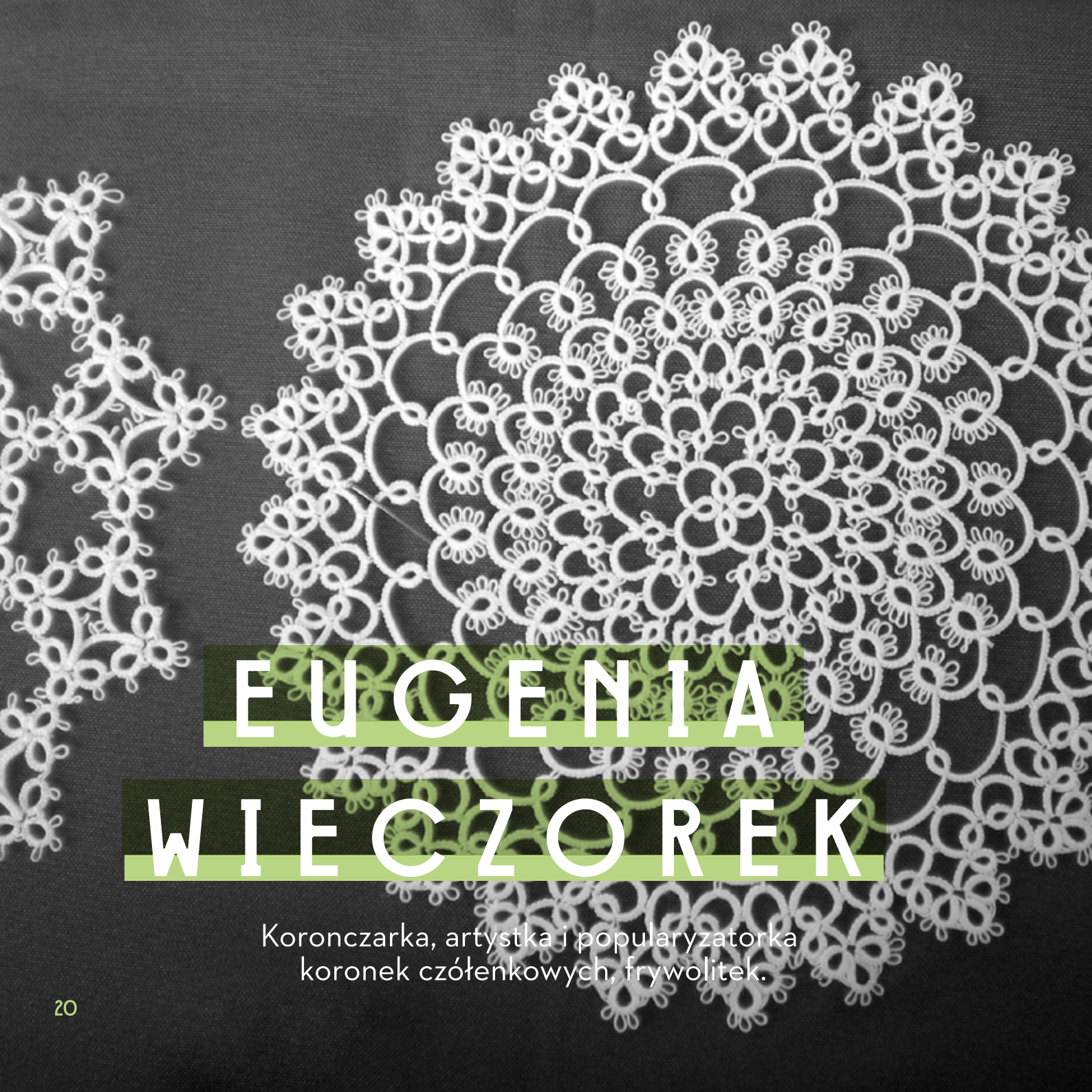
Twórczość artystyczna Małgorzaty Peptowskiej stanowi wartościową kontynuację regionalnych tradycji i aktywności artystycznej. Jej prace zyskują uznanie publiczności podczas licznych pokazów, targów i wystaw sztuki ludowej (Węgrów, Siedlce, Janów Podlaski, Sokołów, Warszawa). Artystka jest laureatką wielu nagród w konkursach regionalnych i ogólnopolskich: Sztuki Ludowej Południowego Podlasia i Mazowsza (począwszy od 1999 r.); Plastyki w Obrzędach i Zwyczajach, inicjujących twórczość artystyczną w zakresie obrzędowości, organizowanych corocznie w powiecie węgrowskim. Do najważniejszych osiągnięć M. Peptowskiej należą nagrody w konkursach twórczości tkackiej w Janowie Podlaskim.

Artystka aktywnie propaguje swoją twórczość i regionalne tradycje uczestnicząc w wielu imprezach folklorystycznych organizowanych w domach kultury, ośrodkach szkolnych i religijnych. Współpracuje z instytucjami muzealnymi. Jej prace znajdują się w zbiorach Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie, Muzeum Etnograficznego w Łodzi,

Muzeum Etnograficznego w Toruniu, także w wielu kolekcjach prywatnych w kraju (w Galerii „Wiano”, w starostwie powiatu węgrowskiego) i za granicą (w Kanadzie, na Ukrainie, w Czechach, Niemczech).

Wielorakie zdolności artystyczne, umiejętności wykonawcze, kultywowanie dziedzin twórczości ludowej najbardziej osadzonych w tradycyjnej kulturze oraz zaangażowanie w życie kulturalne i społeczne własnego regionu zapewniły Małgorzacie Peptowskiej uznanie lokalnego środowiska i przyniosło nagrody Marszałka Województwa Mazowieckiego i Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w 2007 r.

/red./

EUGENIA

WIECZOREK

Koronczarka, artystka i popularyzatorka
koronek czótenkowych, frywolitek.

Eugenia Wieczorek

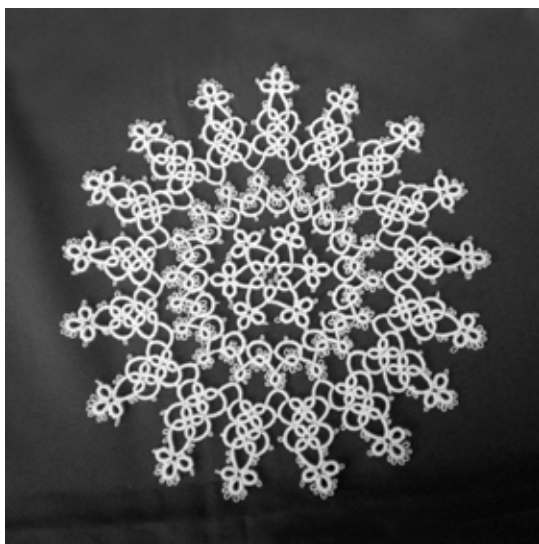
Eugenia Wieczorek z Jarocina należy do najwybitniejszych artystek koronczarek. Jest mistrzynią frywolitki – misternej koronki znanej już w XVIII wieku, wykonywanej w szkołach klasztornych, popularyzowanej przez Koła Włóścianek. Przy użyciu drewnianego czółenka służącego do łączenia nici (cieniutkiej, bawełnianej, białej, mocnej i dobrze skręconej), noży-

czek i igły do szycia, powstają precyzyjnie wiązane węzłki i pikoty, kółka i łuki układane w fantazyjne kompozycje tworzące w ostatecznym efekcie niezwykle delikatne dzieła ludowej sztuki dekoracyjnej.

Umiejętności wykonywania koronek Eugenia Wieczorek zdobyła w domu rodzinnym, w którym koronkarstwo było

Eugenia Wieczorek

popularną dziedziną kobiecej aktywności artystycznej. Jej rodzina pochodząca z Wołynia osiedliła się w Wielkopolsce w 1945 r. Pierwszą nauczycielką E. Wieczorek była babcia, Anna Poślednik, nauczyła ją wykonywania koronek szydełkiem i na drutach, następnie przekazała wnuczce podstawowe zasady tworzenia frywolitek.

Sztukę wymagającą dużych umiejętności, skupienia i staranności wykonania doskonaliła pod kierunkiem matki, Marii Czeszejko (uzdolnionej wykonawczynie plastyki dekoracyjnej ze słomki, np. pajaków) oraz na kursach organizowanych w Klubie Nauczyciela w Jarocinie (z czasem sama została instruktorką wykazując duże

zdolności pedagogiczne). E. Wieczorek jest z zawodu nauczycielką, ukończyła Technikum Rolniczo-Wikliniarskie w Starym Tomysłu i studia w Centralnym Ośrodku Kształcenia Nauczycieli w Brwinowie, od 1962 r. pracowała w szkołach rolniczych. W 1980 r. zakończyła pracę zawodową, została działaczką Klubu Nauczyciela w Jarocinie (pracowała w sekcji tkactwa i frywolitki).

Artystka obdarzona wyjątkowym talentem i wyobraźnią plastyczną projektuje misterne wzory i wykonuje niezwyklej urody serwety, bieźniki, elementy koronkowe strojów ludowych oraz adaptuje koronkę frywolitkową do nowatorskich zastosowań w biżuterii, w wykonawstwie ozdób choinkowych (gwiazdki, aniołki, dzwoneczki, bombki choinkowe zdobione frywolitką) i wielkanocnych rekwizytów obrzędowych (koronkowe baranki i oklejane frywolitką pisanki). Prace artystki znalazły się w zbiorach kolekcji etnograficznych wielu instytucji muzealnych (Muzeum Okręgowe Ziemi Kaliskiej w Kaliszu, Muzeum Regionalne w Jarocinie, Muzeum Pisanki w Ciechanowcu, Muzeum Etnograficzne w Warszawie, Muzeum Etnograficzne w Zielonej Górze z siedzibą w Ochli, Muzeum Narodowe Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie,

Eugenia Wieczorek

Muzeum Pisanki w Ciechanowcu) oraz w wielu kolekcjach prywatnych. Były wystawiane w Galerii Centrum Kultury i Sztuki w Kaliszu i Galerii Sztuki Ludowej w Lublinie.

Eugenia Wieczorek od ponad 30 lat jest osobą bardzo aktywną zarówno w dziedzinie ludowej twórczości artystycznej oraz w zakresie działalności popularyzatorskiej i edukacyjnej (prowadziła kursy i warsztaty dla młodzieży, brała udział w akcji Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Jarocin „Podziel się z nami swoimi pasjami”). Uczestniczyła w wielu wystawach (w tym indywidualnych w Jarocinie, Otrębusach, Kaliszu, Warszawie) i konkursach zdobywając najwyższe nagrody (I Nagroda w kategorii Frywolitka w Konkursie Fundacji Cepelia, 1989; Nagroda w Ogólnopolskim Konkursie Sztuki Ludowej „A to Polska właśnie” 2004; Nagroda w „Sabałowych bajaniach” w Bukowinie Tatrzańskiej, 2006; II miejsce w Konkursie „Nitką malowane” w Warszawie, 2009; III miejsce w Konkursie Europejskiej Sztuki Ludowej „Z nitki i z gliny” w Częstochowie, 2009). Od wielu lat prezentuje swoją twórczość na najważniejszych w Polsce przeglądach sztuki ludowej: w Kazimierzu Dolnym, Krakowie, Bukowinie Tatrzańskiej oraz podczas wielu imprez regionalnych

w Wielkopolsce.

Od 1998 r. jest członkinią Stowarzyszenia Twórców Ludowych, działa aktywnie w wielkopolskim oddziale STL. Jej osiągnięcia oraz zaangażowanie w działalność edukacyjną i popularyzującą twórczość ludową spowodowały zainteresowanie uprawianą dziedziną aktywności artystycznej wśród młodego pokolenia (m.in. wykonawczynią frywolitek jest córka Ewa Kasprzak). Wyrazem uznania dla twórczości artystki jest zastosowanie frywolitki w kampanii wizerunkowej gminy Jarocin. Eugenia Wieczorek została również uhonorowana wieloma nagrodami m.in. Srebrnym Medalem „Zasłużony dla Cepelii” w 2008 r. oraz Srebrnym Krzyżem Zasługi przyznany w 2010 r. za osiągnięcia w dziedzinie twórczości ludowej.

/red./

GENOWEFA

IWANEK

Pisarka ludowa i gawędziarka

Genowefa Iwanek

Genowefa Iwanek jest jedną z najbardziej znanych poetek ludowych i gawędziarek na Żywiecczyźnie. Od roku 2009 jest członkiem Stowarzyszenia Twórców Ludowych. W tym roku obchodzi jubileusz dwudziestopięciolecia twórczości literackiej.

Urodziła się w roku 1937 w Pietrzykowicach, w powiecie żywieckim, tam w domu babci Franciszki Suchanek spędziła dzieciństwo, ukończyła miejscową szkołę podstawową, tam założyła rodzinę, wychowywała troje dzieci, pracowała z mężem w gospodarstwie i do dzisiaj mieszka ze swoją rodziną. W wieku 16 lat podjęła pracę w Bielskich Zakładach Włókienniczych, następnie zatrudniła się jako suwnicowa w Zakładach Urządzeń Technicznych „Befared” w Bielsku-Białej. W 1969 r. uległa ciężkiemu wypadkowi. Trudny okres choroby, długiego pobytu w szpitalu, rekonwalescencji, kłopotów dnia codziennego przywołał wspomnienia z dzieciństwa, obraz opiekuńczej babci i przypomniał jej opowieści. Te okoliczności skłoniły Genowefę Iwanek do opisanie swoich przeżyć, wyrażenia najbardziej osobistych myśli. Wtedy powstały jej pierwsze wiersze „Nie chcę umierać zimą” i „Przyjmij mnie ziemio”. W 1983 r. przestała pracować zawodowo, przeszła na rentę

inwalidzką, mając więcej czasu dla siebie, zaczęła pisać. W roku 1988 została przyjęta w poczet członków Grupy Literackiej „Gronie” im. E. Zegadłowicza, działającej przy Towarzystwie Miłośników Ziemi Żywieckiej w Żywcu. Znalazła się w koleżeńskej grupie osób o podobnych zainteresowaniach literackich, wspomagających się w działalności twórczej. Zaczęła publikować swoje wiersze w zbiorowych tomikach „Groniarzy”, w „Karcie Groni” i na łamach „Gazety Żywieckiej”. Najczęściej podkreślanym atutem twórczości literackiej Genowefy Iwanek jest przede wszystkim proza pisana gwarą, do której autorka czerpie tematy z tradycji lokalnej i rodzinnej (opartej m.in. na wspomnieniach opowiadań babci, których słuchała w dzieciństwie, wieczorami w okresie jesieni i zimy, gdy było mniej pracy w gospodarstwie). Jej utwory cechuje sprawnie prowadzona fabuła, dominują w nich motywy demoniczne, nieobca jest im również pewna anegdotyczność. W wierszach dominują przekazy treści religijnych, patriotycznych, najgłębszych przeżyć osobistych poetki; są to utwory przejrzyste myślowo i „proste” artystycznie, nacechowane szczerością i uczuciowością, mówiące o pięknie Beskidów, jej ziemi ojczystej.

Genowefa Iwanek

Genowefa Iwanek posiada w swoim dorobku dwa indywidualne tomiki „Wybór wierszy” z 2003 r. i „Wiersze” z 2010 r. wydane przez Gminny Ośrodek Kultury w Łodygowicach.

W środowisku Grupy Literackiej „Gronie” zetknęła się z twórczością gawędziarzy ludowych, którzy tak bardzo ją zafascynowali, że postanowiła zostać jedną z nich. Zaczęła przypominać sobie i notować opowieści babci. Z pomocną Walerii Prochownik, opracowała te opowiadania tak, aby mogła z nimi występować. Jako gawędziarka zadebiutowała w roku 1997 na „Sabałowych Bajaniach” w Bukowinie Tatrzańskiej (zajęła wtedy trzecie miejsce – później jeszcze wiele razy tam występowała, otrzymując nagrody i wyróżnienia). W 2003 roku staraniem Gminnego Ośrodka Kultury w Łodygowicach ukazał się drukiem zbiór utworów prozatorskich G. Iwanek „Pietrzykowskie Gawędy”. Wiele publikowała w regionalnej prasie, w „Kalendarzu Żywieckim” oraz „Twórczości Ludowej”.

Sukcesy odnotowała również w Przeglądach Zespołów Kolędniczych i Obrzędowych w Pietrzykowicach (w 1998, 2000 r.), w „Posiadach Gawędziarskich” w Suchej Beskidzkiej (w 1997 i 1998 r.), w Powiatowej „Przeglądacze” Gawędziarzy, Instrumen-

talistów i Śpiewaków Ludowych w Żywcu (w 2000 r.), w Konkursie Literackim „Piękno jest nasza ziemia żywiecko” w Miłówce (w 2007 r.) oraz w Konkursie „Łowiecki Beskidzkie” w Żywcu.

Za swoją działalność literacką otrzymała medal z okazji 50-lecia Towarzystwa Miłośników Ziemi Żywieckiej. W 2005 roku została nagrodzona medalem „Za zasługi dla Miasta Żywca”.

W Ogólnopolskim Konkursie im. Jana Pocka otrzymała dwukrotnie II nagrodę w kategorii prozy ludowej (w 2007 i 2008 r.). Jest członkinią Koła Gospodyń Wiejskich w Pietrzykowicach i Łodygowicach. Wniosła duży wkład w kultywowanie tradycji regionu beskidzkiego, biorąc udział w warsztatach i w spotkaniach z dziećmi i młodzieżą, podczas których z prawdziwą pasją i zaangażowaniem przekazuje wiedzę o tradycjach Żywiecczyny.

/red./

Kapela Rodzinna „Kurasie”

Kapela Rodzinna „Kurasie” to jedna z najstarszych działających na Podkarpaciu, założona w lutym 1950 r. we wsi Brzozówka przez Władysława Kamińskiego (1892--1979) i jego córkę Albinę Kuraś. Początkowo występowali pod nazwą „Kapela Kamińskich”, często grywając na weselach dobierali do składu jeszcze jednego muzyka, basistę. Władysław Kamiński grał na kilku instrumentach (na trąbce, kornecie, klarncie, skrzypcach, basetli), ze słuchu ale znał również nuty (z czasów gry w orkiestrze dętej straży pożarnej i wojskowej, podczas służby w austriackiej armii). Był uzdolniony muzycznie i plastycznie. Od wczesnej młodości zajmowała go również rzeźba w drewnie. Wykonywał ozdobne ramy do obrazów, ptaszki, dekoracyjne elementy instrumentów ludowych, w późniejszych latach rzeźby figuralne, które trafiły do kolekcji muzealnych. Nauczył grać na skrzypcach szesnastoletnią wówczas córkę Albinę. Później wraz z wnukami (Teresą, Krystyną, Henrykiem) stworzyli kapelę rodzinną, znaną szeroko w okolicy, zapraszaną na zabawy, angażowaną na wesela, występującą również podczas uroczystości lokalnych w gminie i powiecie ropczycko-sędziszowskim (na imprezach folklorystycznych, dożynkach, uroczysto-

ściach religijnych, koncertach), a z czasem także w przeglądach i festiwalach ogólnopolskich. Kapela koncertowała zagranicą: na Węgrzech, Litwie, w Austrii, Niemczech i we Włoszech.

Obecny skład Kapeli Rodzinnej „Kurasie” z Lubziny tworzą: Albina Kuraś - pierwsze skrzypce, śpiew (po śmierci ojca objęła kierownictwo kapeli); jej córki Teresa Mudryk (śpiew) i Krystyna Czernia (kontrabas), syn Henryk Kuraś (cymbały), wnuczka Albiny Kuraś Jolanta Bieniek (skrzypce) i wnuk Tomasz Mudryk (klarnet) oraz Danuta Sąsiadek (skrzypce) i Bogdan Kamiński (klarnet).. Dzieci i wnuki A. Karasiowej są absolwentami ognisk i szkół muzycznych. Kapela posiada bardzo bogaty repertuar, grają muzykę oddającą charakter wykonawców, radosną, żywiołową, zapamiętaną z najstarszych wesel i zabaw, oberki, polki, tramelki, śpiewają żartobliwe, zalotne i rubaszne pieśni i przyśpiewki z Rzeszowskiego i Małopolski, przedstawiają także widowiska obrzędowe: „Ostatki”, „Wyskubka”, „Dożynki”, „Hej kolęda” „Herody”, do których Albina Kuraś zebrała melodie i teksty, opracowała scenariusze. Kapela Rodzinna „Kurasie” zawsze była znana i ceniona w lokalnym środowisku, często reprezentowała tradycje muzyczne regionu rzeszowskiego na ogólnopolskich

Kapela Rodzinna „Kurasie”

uroczystościach państwowych (np. wiele razy na dożynkach w Warszawie). Występowała kilkakrotnie podczas Ogólnopolskich Spotkań Muzykujących Rodzin w Wrocławiu, Zgorzelcu, Oławie. Relacje telewizyjne z tych imprez przyniosły rodzinie Kurasiów dużą popularność. Wtedy też Marian Domański rozpoczął dokumentowanie ich gry dla archiwum Redakcji Muzyki Ludowej Polskiego Radia w Warszawie. W roku 2009 Andrzej Bieńkowski, malarz i etnograf zrealizował film dokumentalny poświęcony kapeli z Lubziny, przedstawił ją także w książce „1000 kilometrów muzyki. Warszawa - Kijów”. Zainteresowanie twórczością Kapeli „Kurasiów” jako źródłem inspiracji artystycznych i wiedzy o wiejskiej muzyce tradycyjnej okazywali również młodzi muzycy i etnomuzykolodzy (np. Witold Broda, Piotr Piszczatowski, Janusz Prusinowski). Nagrania archiwalne kapeli znajdują się w zasobach Radiowego Centrum Kultury Ludowej, Oddziałów Polskiego Radia i Telewizji Rzeszów, Centrum Kultury w Ropczycach, Instytutu Sztuki Polskiej Akademii Nauk. W ponad sześćdziesięcioletnim okresie działalności Kapela zdobyła ogromną popularność i uznanie oraz wiele znaczących nagród. Do najbardziej cenionych

należą: Nagroda Artystyczna im. Jana Pocka (1982), Nagroda Rady Artystycznej im. Stanisława Steczkowskiego podczas X Międzynarodowych Spotkań Rodzin Muzykujących w Dobrym Mieście (2001), Nagroda Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (2005), I miejsce w Przeglądzie Kapel w Dynowie (2007), Nagroda Zarządu Województwa Podkarpackiego za osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej, upowszechniania i ochrony kultury (2010), Nagroda Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z okazji jubileuszu 60-lecia działalności kapeli (2010), III miejsce na Festiwalu Kapel i Śpiewaków Ludowych w Kazimierzu nad Wisłą (2012). Kapela Rodzinna „Kurasie” została uhonorowana odznaczeniami państwowymi: Złotym Krzyżem Zasługi w 1988 r., Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski w 2005 r., Odznaką „Zasłużony Działacz Kultury” w 1982 r., Srebrnym Medalem „Zasłużony kulturze Gloria Artis” w 2010 r.

/red./

Zespół Regionalny „Brenna”

Zespół Regionalny „Brenna” im. Józefa Macha obchodzi w tym roku jubileusz pięćdziesięciolecia działalności. Jego powstanie w roku 1963 wynikało z lokalnych tradycji kulturalnych, związane było z działalnością artystyczną amatorskiego Zespołu Teatralnego powstałego w Brennej już w 1948 r. oraz z rozwojem postaw społecznikowskich, w ramach zawiązanej w 1949 r. spółdzielni „Samopomoc Chłopska”. Osobą, która zainicjowała powstanie zespołu folklorystycznego i przez kilkadziesiąt lat (do 1983 r.) kierowała jego działalnością był Józef Mach (1912–2009). Pochodził z Tokarówki w Brennej, od najmłodszych lat poznawał i kultywował folklor beskidzki, działał w Stowarzyszeniu Młodzieży Katolickiej, a w latach powojennych w Zespole Teatralnym, w którym opracowywał repertuar, reżyserował widowiska, był aktorem i muzykiem (grał na basie i heligonce). Był również znanym rzeźbiarzem.

Początki działalności zespołu były trudne - brak instrumentów, strojów ludowych, miejsca na próby. Jednak pierwsze sukcesy zachęcały do dalszej artystycznej aktywności, umożliwiły uzyskanie siedziby zespołu w Domu Ludowym oraz zakup góralskich i cieszyńskich strojów i uzupeł-

nienie instrumentarium. W latach 1983-1998 kierownikiem zespołu była Elżbieta Bauer z Brennej-Bukowej (laureatka nagrody Srebrnej Cieszynianki). W roku 1993 z okazji trzydziestolecia nadano Zespołowi Regionalnemu „Brenna” imię założyciela. Obecnie, od ponad dziesięciu lat zespołem kieruje choreograf Anna Żlik, córka Józefa Macha. Kierownikiem muzycznym jest Alojzy Nowak. Zespół działa przy Ośrodku Promocji, Kultury i Sportu w Brennej. Liczy około czterdziestu osób, śpiewaków, tancerzy, instrumentalistów. Towarzysząca zespołowi kapela wyróżnia się spośród innych kapel góralskich specyficznym instrumentarium, poza skrzypcami, basami, heligonką, w jej skład wchodzi instrumenty dęte: trąbka, klarnet tuba i tenor. Obok zespołu osób dorosłych działa w ośrodku dziecięcy Zespół Pieśni i Tańca „Mała Brenna”.

Zespół Regionalny „Brenna” prezentuje tradycje muzyczne górali Beskidu Śląskiego, pieśni, tańce, regionalne zwyczaje i obrzędowość związaną z czasem pracy i okresem świąt i zabawy. W pięćdziesięciolecie działalności opracowano ponad dwadzieścia programów artystycznych inspirowanych folklorem beskidzkim: „Napad zbójnika na szałas”, „Przy Kolybie”, „Skubaczki”, „Przy ognisku”, „Muzyka

Zespół Regionalny „Brenna”

w karczmie”, „We wigilije świętego Jana”, „Przy odpuście w Brennej”, tańce cieszyńskie, pieśni i tańce górali beskidzkich. Zespół co roku organizuje „Noc świętojańską” w Brennej oraz angażuje się w obchody lokalnych i regionalnych uroczystości (Dożynki Ekumeniczne), występy podczas świąt kościelnych w gminie i okolicznych miejscowościach.

Od początku działalności Zespół Regionalny „Brenna” uczestniczy w licznych festiwalach i przeglądach folklorystycznych. Od 1966 r. bierze udział w dorocznych edycjach Tygodnia Kultury Beskidzkiej (Wisła, Szczyrk, Maków Podhalański, Żywiec). W swoim dorobku posiada najwyższe nagrody: „Złote Żywieckie Serce” zdobyte na Festiwalu Folkloru Górali Polskich w Żywcu w latach 1988, 1999, 2001, 2012; „Srebrną Ciupagę” w Międzynarodowym Festiwalu Folkloru

Ziem Górskich w Zakopanem (w 1997 i 2012 r. za program „Wesele u Moskałów”); pierwsze miejsca w Wojewódzkich Przeglądach Folklorystycznych „Wici” w Chorzowie i w Przeglądach Wiejskich Zespołów Artystycznych w Brennej. Zespół występował również poza granicami kraju – we Francji, na Węgrzech, w Bułgarii, w Czechach, Słowacji, Niemczech.

„Brenna” to obecnie nie tylko zespół ludzi tańczących i śpiewających, odnoszących sukcesy artystyczne jest to zarazem grupa osób połączonych więzami długoletniej współpracy i przyjaźni, w której panuje rodzinna atmosfera. Dorasta w niej już trzecie pokolenie artystów kochających góralski folklor i z dumą prezentujących kulturę swego regionu.

/red./

ZESPÓŁ

ŚPIEWACZY

"MŁĄDZ"

Zespół Śpiewaczy „Mładz”

Zespół Śpiewaczy „Mładz” działa od 1984 r. Inicjatywa zorganizowania zespołu ludowego pojawiła się w gronie pracowników Miejskiego Ośrodka Kultury w Otwocku. Na miejsce działalności zespołu wybrano podlegający ośrodkowi wiejski klub w miejscowości Mładz. W początkowych latach funkcjonowania kierował zespołem Zenon Włoch, instruktor a zarazem skrzypek, przygrywający wykonawcom. Zespół nie posiadał wówczas własnych strojów regionalnych, występował w kostiumach wypożyczanych z otwockiego teatru. Działalność zespołu była od początku dobrze przyjmowana i ceniona w środowisku lokalnym. Dzięki wsparciu miejscowych instytucji społeczno-gospodarczych (np. Banku Spółdzielczego w Otwocku) zespół został wyposażony w stroje ludowe regionu kubielskiego.

W początkowych latach występował pod nazwą Zespół Pieśni i Tańca „Mładz” i prezentował szeroki repertuar muzyczny: pieśni, tańce, widowiska obrzędowe z południowego Mazowsza - regionu kubielskiego. Zespół od początku często występował i zdobywał wiele nagród (Przeglądzie w Warszawie). Rozwój działalności nastąpił w latach dziewięć-

Zespół Śpiewaczy „Mładz”

tych. Rozpoczął się wtedy okres korzystnej współpracy zespołu „Mładz” z Polskim Towarzystwem Etnochoreologicznym. Znaczącą rolę w budowaniu pozycji zespołu odegrała wówczas dr Grażyna Dąbrowska, etnochoreograf, badaczka i dokumentatora kultury ludowej południowego Mazowsza, wybitna pedagog, której zaangażowanie na rzecz rozwoju zespołu polegało m.in. na stałym konsultowaniu repertuaru śpiewaczego i programu choreograficznego, w kontekście miejscowych tradycji muzycznych oraz na włączeniu zespołu do udziału w ważnych projektach koncertowych, realizowanych pod jej egidą i Polskiego Towarzystwa Etnochoreologicznego (np. w koncercie ze znanego cyklu „Pieśni ojczystej ziemi” w Filharmonii Narodowej w Warszawie). Po krótkotrwałym zawieszeniu działalności w latach 1993-1994, reaktywowano pracę artystyczną, pod kierunkiem instruktorki Małgorzaty Malesy, w formule zespołu śpiewaczego.

Od tej pory zespół wielokrotnie występował w konkursie Ogólnopolskiego Festiwalu Kapel i Śpiewaków Ludowych w Kazimierzu Dolnym, zdobywając wysokie pozycje i nagrody (III miejsce w 1995, 1999 i 2010 r.). Do ważnych osiągnięć zespołu kierowanego przez M. Malesę należy

opracowanie i wystawienie widowiska obrzędowego „Wesele kobielskie”, zrealizowanego pod merytoryczną opieką dr G. Dąbrowskiej, w 1999 r.

Obecna w repertuarze Zespołu Śpiewaczego „Mładz” gwara kobielska posiada szczególne znaczenie dla zachowania i popularyzowania regionalnych tradycji. Aktywność zespołu w życiu kulturalnym środowiska lokalnego przejawia się uczestnictwem w imprezach folklorystycznych („Ludowe klimaty” organizowane cyklicznie od 2007 r.) i w obchodach uroczystości religijnych („Śpiewy wielkonoce”, „Świąteczne kolędowanie”). Zespół angażuje się również w działalność upowszechniania kultury ludowej poprzez koncerty w ośrodkach kultury, szkołach, klubach seniora. Uczestniczył w nagrażeniach radiowych repertuaru z zakresu „Pieśni i przyśpiewek kołbielskich”. W okresie wieloletniej działalności zespół występował w przeglądach konkursowych zdobywając nagrody i wyróżnienia: w Mazowieckim Festiwalu Kapel i Śpiewaków Ludowych w Mińsku Mazowieckim i w Ogólnopolskim Przeglądzie Kapel i Zespołów Stylizowanych im. J. Derlety w Szydłowcu. W blisko trzydziestoletnim okresie funkcjonowania Zespołu Śpiewaczego „Mładz”

Zespół Śpiewaczy "Mładz"

zaangażowanych było w jego działania artystyczne i organizacyjne kilkadziesiąt osób, do szczególnie zasłużonych należą: Wojciech Gałęcki – dyrektor Miejskiego Ośrodka Kultury w latach 1990- 1997, Remigiusz R. Mazur - instruktor zespołu w latach 2000-2002. Od 2002 r. współpracowała z zespołem kapela „Poleski”. Obecnie zespół tworzą: Małgorzata Antoniewicz-Cacko, Julianna Dyzio, Krystyna Gabryelska, Ewa Koc, Janina Małczyk, Janina Mirosz, Henryka Odolak, Czesława Rajewska, Janina Rzyśkiewicz oraz Gabriela Powałka obecna instruktor zespołu (od 2002 r.). Kierownikiem Klubu „Mładz” jest Agnieszka Jabłońska, dyrektorem Otwockiego Centrum Kultury, w którego strukturach działają Klub i Zespół „Śpiewaczy Mładz”, jest Jacek Czarnowski.

/red./

A black and white portrait of Dr. Urszula Janicka-Krzywda, an elderly woman with dark hair pulled back, smiling warmly. The background is a solid light green color. The text is overlaid on the image in white, bold, sans-serif font, with each line of text set against a dark green horizontal bar.

DR URSZULA

JANICKA-KRZYWDA

Etnograf, badaczka kultury ludowej Karpat,
pedagog i konsultant zespołów folklorystycznych,
kustosz dyplomowany Muzeum Etnograficznego
im. Seweryna Udzieli w Krakowie.

Dr Urszula Janicka-Krzywda

Dr Urszula Janicka-Krzywda jest etnografem, folklorystą, muzealnikiem. Po ukończeniu studiów etnograficznych na Uniwersytecie Jagiellońskim (w 1972 r.) podjęła pracę w Muzeum Żup Krakowskich w Wieliczce. W 1982 r. została zatrudniona w Muzeum Etnograficznym im. Seweryna Udzieli w Krakowie jako kierownik Archiwum Naukowego, równocześnie w latach 1989–1992 pracowała jako etnograf w Spółdzielni Rękodzieła Ludowego i Artystycznego „Makowianka” w Makowie Podhalańskim oraz sprawowała kierownictwo artystyczne Zespołu Regionalnego „Juzyna” w Zawoi. W roku 1997 uzyskała stopień doktora nauk humanistycznych na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Wrocławskiego na podstawie rozprawy doktorskiej na temat: „Postać Matki Bożej w folklorze słownym Polskiego Podkarpacia”. Jako pracownik muzealnictwa w 2001 r. otrzymała tytuł kustosa dyplomowanego. W latach 1994–2005 była redaktorem naczelnym „Rocznika Muzeum Etnograficznego w Krakowie”. W 2005 r. przeszła na wcześniejszą emeryturę. Dr Urszula Janicka-Krzywda jest autorką około 1000 artykułów naukowych, popularnonaukowych i wielu książek. W swojej działalności badawczej podej-

mowała tematy: kultura ludowa, zwłaszcza kultura duchowa, obrzędy, magia, wierzenia, folklor słowny, zbójnictwo karpackie, tradycje pasterskie, przejawy religijności ludowej w tradycyjnej kulturze ludowej Górali Babiogórskich. Osobnym tematem jej badań jest kultura górników solnych, wierzenia, zwyczaje i religijność tej grupy zawodowej.

Publikowała także książki o charakterze beletrystycznym związane z tradycyjną kulturą górali. Przez kilkanaście lat pracowała jako dziennikarz, związana głównie z prasą katolicką i krajoznawczą, popularyzowała tematy z dziedziny kultury ludowej i krajoznawstwa. Jest konsultantem i kierownikiem artystycznym zespołów regionalnych, głównie z rejonu Babiej Góry. Pracuje też na rzecz stowarzyszeń i organizacji regionalnych, zwłaszcza działających na terenie zamieszkałym przez Górali Babiogórskich i na Orawie, oraz współpracuje z placówkami kultury, m. in. z Orawskim Parkiem Etnograficznym w Zubrzycy Górnej, Stowarzyszeniem Gmin Babiogórskich, Towarzystwem Miłośników Ziemi Suskiej, z miejscowymi domami kultury oraz z parkami narodowymi: Babiogórskim Parkiem Narodowym, Gorczańskim Parkiem Narodowym, Ojcowskim Parkiem Narodowym, Tatrzań-

Dr Urszula Janicka-Krzywda

skim Parkiem Narodowym. Nadal współpracuje z Muzeum Etnograficznym im. Seweryna Udzieli w Krakowie. Uczestniczyła w wielu sympozjach i konferencjach naukowych, wygłaszając referaty. Jest autorką scenariuszy wielu wystaw muzealnych. Przygotowywała odczyty o charakterze popularnym. Dr Urszula Janicka-Krzywda bierze również aktywny udział w ruchu folklorystycznym, zarówno jako opiekun i konsultant zespołów oraz jako członek jury w konkursach i przeglądach, w tym w Karpackim Festiwalu Dziecięcych Zespołów Regionalnych w Rabce oraz w Międzynarodowym Festiwalu Folkloru Ziemi Górskich w Zakopanem. Jest członkiem Krajowej Komisji Artystycznej i Etnograficznej Fundacji „Cepelia” (oddział w Krakowie). Należy od wielu lat do Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego oraz Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego (PTTK). W ramach działalności Oddziału Krakowskiego PTL prowadziła w latach 1992-2006 Klub Hafciarski (od 2005 r. Stowarzyszenie Miłośników Rękodzieła Ludowego i Artystycznego „Lud-Art.”, którego była pierwszym prezesem). Prowadziła zajęcia praktyczne zapoznawła uczestniczki kursów z tradycyjnymi haftami ludowymi, demonstrując ściegi

i wzornictwo, udzielała konsultacji z zakresu zdobnictwa stroju ludowego. Jako członek PTTK prowadzi szkolenia przewodników górskich i terenowych w zakresie etnografii i uczestniczy w przygotowywaniu materiałów szkoleniowych. Pełni również funkcję redaktora naczelnego Stowarzyszenia Gmin Babiogórskich („Rocznika Babiogórskiego” i innych okazjonalnych publikacji). Dr Urszula Janicka-Krzywda za działalność na rzecz regionu Górali Babiogórskich otrzymała w 2002 r. „Laur Babiogórski”. Została również odznaczona Złotym Krzyżem Zasługi (2001) i odznaką Zasłużony Działacz Kultury (1995). Przykładem bogatego dorobku naukowego i popularyzatorskiego są wybrane publikacje książkowe dr Urszuli Janickiej-Krzywdy: *Atrybut - patron - symbol*, Kraków 1982 (wyd. I), 1987 (wyd. II); *Madonny z Podkarpacia*, Kraków 1983; *Niespokojne Karpaty czyli rzecz o zbójnictwie*, Warszawa 1986; *Zabytkowe kościoły Orawy, Spisza, Podhala, Gorców i Pienin*, Kraków 1987; *Rok Karpacki. Obrzędy doroczne w Karpatach*, Warszawa-Kraków 1988; *Poczet harnasi karpackich*, Kraków 1988; *Kapliczki i krzyże przydrożne Polskiego Podkarpacia*, Warszawa 1991; *Huculi*, Kraków 1991; *Patron - atrybut -*

Dr Urszula Janicka-Krzywdą

symbol, Poznań 1993; Chrześcijańskie tradycje Podkarpacia, Pruszków 1996; Katalog zbiorów etnograficznych Babio-górskiego Parku Narodowego, Kraków 1996; Szlakami św. Jana z Dukli, Kraków 1997; Górnicy wielickiej kopalni. Wybrane zagadnienia z kultury ludowej Wieliczki i okolicy, Kraków 1999; Kościółek w Dębnie. Perła zabytków architektury, Kraków 2001; Parafia Matki Bożej Częstochowskiej w Skawicy, Kraków 2002; Ludźmierz (seria: Przewodnik pielgrzyma), Kraków 2002; Klasztor ss. klarysek w Starym Sączu (seria: Przewodnik pielgrzyma), Kraków 2002; Szlakami św. Kingi (seria: Przewodnik pielgrzyma), Kraków 2002; Wieliczka. Sanktuarium Matki Bożej Łaskawej (seria: Przewodnik pielgrzyma), Kraków 2002; Kalwaria Zebrzydowska (seria: Przewodnik pielgrzyma), Kraków 2002; Łętownia, (seria: Przewodnik pielgrzyma), Kraków 2004; Opowieści halnego wiatru, Legendy spod Tatr i Beskidów, Kraków 2005.

/red./

JADWIGA

KURANT

Folklorystka, animatorka, choreograf, pedagog,
autorka publikacji o kulturze ludowej Kujaw

Jadwiga Kurant

Jadwiga Kurant mieszka na Kujawach, we wsi Lubanie pod Włocławkiem. Tutaj się urodziła (w 1942 r.), zdobyła wykształcenie, rozpoczęła pracę pedagogiczną i od lat realizuje zainteresowania kujawską kulturą ludową. Jest wybitną znawczynią folkloru, choreografem i pedagogiem specjalizującym się w tańcach ludowych tego regionu, autorką scenariuszy i reżyserem widowisk przedstawiających tradycje kujawskiej wsi, autorką książek, artykułów w czasopismach regionalnych i ogólnopolskich, audycji i materiałów filmowych popularyzujących folklor Kujaw. Od najmłodszych lat miała kontakt z muzyką, tańcem, pieśnią i gwarą, wychowana w rodzinie wiejskiej pielęgnującej ludowe tradycje (matka występowała w zespole folklorystycznym), kształtującej postawę szacunku dla regionalnego dziedzictwa, stała się w przyszłości jego oddaną badaczką, dokumentatorką i popularyzatorką. W swoim bogatym folklorystycznym dorobku posiada również wiele osiągnięć w dziedzinie animowania kultury ludowej. Z wykształcenia jest pedagogiem i choreografem. Począwszy od lat 60. XX wieku włączyła się w organizowanie i prowadzenie wielopokoleniowych zespołów folklorystycznych na Kujawach (była zaangażowana w tę działalność przez 47 lat, do

2009 r.), inicjowała i współtworzyła: Szkolny Zespół Taneczny w Lubaniu, Zespół Folklorystyczny „Lubanioki”, Zespół Taneczny „Przytupy” w Lubaniu, Zespół Artystyczny „Kujawy” we Włocławku, Zespół Folklorystyczny „Dzieci Kujaw” w Brześciu Kujawskim, Zespół Folklorystyczny „Kujawy Nadwiślańskie” w Lubaniu. Zespoły folklorystyczne pod jej kierownictwem należą do najlepszych, zdobywały najwyższe nagrody w regionalnych i ogólnopolskich przeglądach i uznanie w występach poza granicami kraju (Francja, Niemcy, Rumunia, Anglia, Rosja, Ukraina). Cechą jej działalności jest dbałość o autentyczność i poprawność etnograficzną opracowań repertuaru dla prowadzonych zespołów (tańców, przyspiewek, muzyki, dialogów, inscenizacji obrzędów), stałe pogłębianie wiedzy o kulturze tradycyjnej u źródeł, poprzez bezpośredni kontakt z mieszkańcami wsi, z nosicielami kujawskiego folkloru oraz odwoływanie się do najbardziej wartościowych przekazów historycznych zawartych w materiałach źródłowych Oskara Kolberga, Roderyka Lange i innych badaczy. Jest Jadwiga Kurant autorką wielu zrealizowanych scenariuszy widowisk folklorystycznych: „Kujawskie Betlejem”, „Herody idom”, „Koza i podkoziełek”, „Przywoływki

Jadwiga Kurant

wielkanocne”, „Kolędowanie wielkanocne i lany poniedziałek”, „Król pasterzy”, „Fryco-we - wyzwoliny wilka na kosiarza”, „Sobótkowy wieczór”, „Dożynki u dziedzica”, „Andrzejkowe wróżby”, „Zrękowiny”, „Oczepiny”, „Popieliny”, „Wywóz mężatek”. Zespoły folklorystyczne prowadzone przez J. Kurant wielokrotnie uczestniczyły w imprezach na terenie Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku. Widowiska obrazujące obrzędowość kujawską prezentowane były zarówno w Muzeum Etnograficznym, jak też w Kujawsko-Dobrzyńskim Parku Etnograficznym w Kłóbce. Zwłaszcza widowiska prezentowane w skansenie przyciągały setki widzów. Zwiedzający mogli obejrzeć przygotowane przez nią, a prezentowane przez zespoły sceniczne rekonstrukcje: zapomnianego już w XIX wieku zwyczaju wybierania „Króla Pasterzy”, kujawskie obrzędy i zwyczaje doroczne, tańce i zabawy dziecięce.

Jadwiga Kurant prowadzi również działalność pedagogiczną w zakresie doskonalenia warsztatowego artystów i kadry instruktorów na kursach kwalifikacyjnych w dziedzinie choreografii w Poznaniu i w Warszawie, realizuje zajęcia poświęcone tańcom i obrzędowości na Kujawach. Jest jurorem i konsultantem przeglądów,

konkursów i festiwali folklorystycznych. Jadwiga Kurant jest cenioną popularyzatorką wiedzy o kujawskiej kulturze ludowej, autorką książek: *Folklor taneczny Kujaw. Taniec ludowy* (2006), *Radosne dzieciństwo. Gry i zabawy kujawskich dzieci* (2008), *Obrzędy i zwyczaje ludowe na Kujawach. Widowiska sceniczne i plenerowe* (2012), wydane przez Dobrzyńsko-Kujawskie Towarzystwo Kulturalne we Włocławku. Publikowała wiele artykułów w czasopismach regionalnych: „Kujawy” z Włocławka, „Siew Brzeski”, „Dzieci Kujaw” i „Spod strzechy” z Brześcia Kujawskiego, „Kujawy Nadwiślańskie” z Lubania. Jest współautorką filmu „Kujawy” cz. 1 i 2, z cyklu „Tańce polskie” zrealizowanego przez TVP (I Program i Telewizję Edukacyjną). W części 2 filmu zawarty jest materiał metodyczny służący do nauki tańców kujawskich, Jadwiga Kurant występuje w nim jako instruktor.

Za dotychczasową działalność poświęconą kulturze ludowej Kujaw Jadwiga Kurant została uhonorowana Nagrodą Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Nagrodą Ministra Kultury i Ministra Edukacji Narodowej, Odznaką Zasłużony Działacz Kultury i odznaczeniami państwowymi.

~~~~~
/red./

Towarzystwo Kultury Teatralnej w Warszawie

Towarzystwo Kultury Teatralnej w Warszawie jest najstarszą w Polsce i jedną z pierwszych w Europie organizacji ruchu teatrów ludowych. Korzenie stowarzyszenia sięgają powstania w roku 1907 Związku Teatrów i Chórów Włociańskich we Lwowie. Kolejnym ogniwem w dziejach organizacji był utworzony w roku 1919 w Warszawie, w odrodzonej Rzeczypospolitej, Związek Teatrów Ludowych. Następnie w 1929 r. dzięki inicjatywie Jędrzeja Cierniaka powstał w Warszawie Instytut Teatrów Ludowych, który inspirował, prowadził badania naukowe, działalność wydawniczą („Teatr Ludowy”), instruował i koordynował aktywność teatralną w większości regionów Polski. Po drugiej wojnie światowej prace stowarzyszenia zostały wznowione. W 1946 r. rozpoczęło działalność Towarzystwo Teatru i Muzyki Ludowej, w 1957 r. organizacja przyjęła nazwę Związek Teatrów i Chórów Ludowych, w 1962 r. - Związek Teatrów Amatorskich. Od roku 1971 działa pod obecną nazwą, jako prawny spadkobierca i kontynuator swych poprzedników, organizuje ruch teatrów wiejskich - jeden z najcenniejszych przejawów kultury lokalnej. Towarzystwo Kultury Teatralnej we współpracy z terenowymi instytucjami kultury, stowarzyszeniami i animatorami działań

artystycznych pobudza aktywność środowisk wiejskich, wspiera nowe inicjatywy i poszukiwania twórcze, sprawuje pieczę merytoryczną, udziela organizacyjnego wsparcia. Na terenie całego kraju działa kilkaset wiejskich zespołów teatralnych, powstałych najczęściej z inicjatywy oddolnej i stanowiących wyraz potrzeb wyższego rzędu, szczególnego uwrażliwienia mieszkańców wsi i małych miast na tradycje regionalne. Teatry wiejskie są jednak przede wszystkim ekspozycją wspólnoty społecznej i unikatowych walorów kultury ludowej. Od 1984 r. zaznaczyła się w widowiskach teatralnych tendencja do rekonstruowania minionego życia na wsi, obrzędów rodzinnych, zwyczajów dorocznych, zajęć domowych. Inscenizacje te przybliżają widzom etnograficzną specyfikę kultury lokalnej, m.in. gwarę, repertuar wokalny, taniec i grę na instrumentach, co w kontekście niepowtarzalnej atmosfery przedstawienia, dialogów, spontanicznych zachowań, podnosi atrakcyjność przekazu. Jednym z ważniejszych obszarów działalności Towarzystwa jest realizacja dorocznych edycji Sejmików Wiejskich Zespołów Teatralnych, organizowanych w formule przeglądów regionalnych (w Zamościu, Nowym Sączu, Lesznie, Pile, Siedlcach) oraz ogólnopolskiego etapu - sejmiku

Towarzystwo Kultury Teatralnej w Warszawie

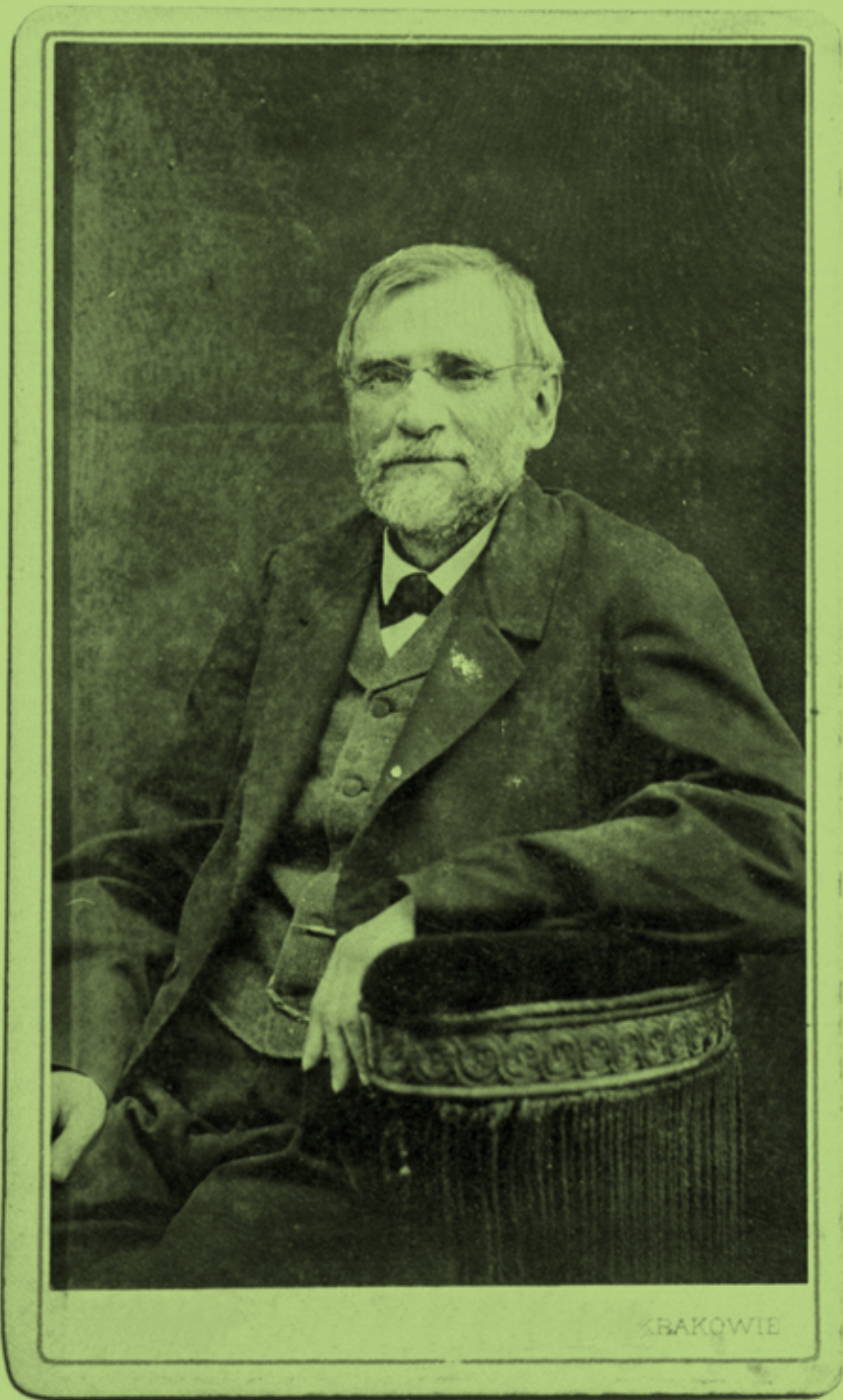
w Tarnogrodzie, na którym prezentują się zespoły najwyżej ocenione przez dotychczasowe komisje artystyczne. Sejmiki to konfrontacje najciekawszych wiejskich zespołów teatralnych, rekonstruujących na scenie stare ludowe tradycje i obyczaje z różnych regionów Polski. Dla twórców teatru ludowego spotkania w Tarnogrodzkim Ośrodku Kultury umożliwiają rozwój artystyczny i poznawczy, stwarzają okazję zdobywania teatralnych doświadczeń i umiejętności, pogłębiania wiedzy o kulturze i teatrze. Zajęcia warsztatowe prowadzone przez Radę Artystyczną pod przewodnictwem Lecha Śliwnika, z udziałem wybitnych aktorów, etnografów, etnomuzykologów zmieniają poziom artystyczny i merytoryczny prezentowanych widowisk teatralnych. W przedstawieniach widać skutki troski o sprawy warsztatu teatralnego: o scenariusz, wyrazistość akcji, prowadzenie roli, kontakt i dialog. Na przestrzeni lat zmieniły się zespoły i ich składy, kiedyś ogromną przewagę miały grupy złożone z ludzi starszych, dzisiaj jest coraz więcej młodych aktorów.

W 2013 r. odbędzie się w Tarnogrodzie XXX Sejmik ogólnopolski. W dotychczasowych edycjach konsekwentnie realizowano cele programowe: upowszechnianie

dorobku teatrów wiejskich poprzez prezentacje przedstawień poza środowiskiem lokalnym, doskonalenie zespołów i instruktorów, pomoc metodyczną, tworzenie tradycji stałych spotkań i konfrontacji, inspirowanie teatrów wiejskich do korzystania z dorobku kultury ludowej. Szczególnym osiągnięciem Towarzystwa Kultury Teatralnej jako instytucji sprawującej pieczę nad organizacją Sejmików Wiejskich Zespołów Teatralnych jest systematyczna dokumentacja wieloletnich działań kulturotwórczych, w postaci pięciu cyklicznych publikacji książkowych, corocznych biuletynów (zawierających opisy widowisk, scenariusze, wnioski Rady Artystycznej), zapisów fonograficznych i dokumentacji filmowej.

/red./

KRAKOWIE

OSKAR KOLBERG

(ur. 1814 w Przysusze, zm. 1890 w Krakowie)

Etnograf, folklorysta, kompozytor, patron ogólnopolskiej nagrody – uznawany powszechnie za twórcę źródłowych podstaw współczesnych nauk o kulturze: etnografii i etnologii, folklorystyki, etnomuzykologii, językoznawstwa.

Muzeum biograficzne Oskara Kolberga w Przysusze gromadzi, opracowuje naukowo i eksponuje muzealia i materiały prezentujące dzieło twórcy polskiej etnografii i folklorystyki – zaliczane do najwybitniejszych dokonań nauki polskiej XIX wieku. Przedstawia opracowany i konsekwentnie realizowany przez Kolberga program badań kultury ludowej ziem dawnej Rzeczypospolitej oraz jedyny tego typu zbiór źródeł i opracowań, w postaci tomów *Ludu i Obrazów Etnograficznych* wraz z fragmentami archiwum rękopiśmiennego. Muzeum upowszechnia wiedzę o naukowym dorobku i działalności edytorskiej, popularyzuje twórczość artystyczną w dziedzinie własnych kompozycji muzycznych Oskara Kolberga oraz upamiętnia jego związki z Przysuchą. Organizuje ekspozycje czasowe z dziedziny historii, etnografii, sztuki. Wydaje książki, katalogi, druki okolicznościowe. Realizuje program edukacji regionalnej i wiedzy o sztuce. Siedzibą Muzeum jest dwór wzniesiony przez rodzinę Dembińskich herbu Nieczuja w drugiej połowie XIX w.

Muzeum im. Oskara Kolberga w Przysusze,
Oddział Muzeum Wsi Radomskiej w Radomiu.

26-400 Przysucha, Al. Jana Pawła II nr 11
tel. fax 48 675-22 48

muzeumok@muzeum-radom.pl
www.muzeum-radom.pl

Medal Nagrody im. Oskara Kolberga „Za zasługi dla kultury ludowej”
Proj. Anna Jarnuszkiewicz, 1974, zb. Muzeum im. Oskara Kolberga w Przysusze.